

L'avaluació de la recerca en humanitats i ciències socials

XIè Taller de Reflexió i Debat d'AQU Catalunya amb les Universitats Catalanes

Universitat de Barcelona, 28 i 29 de gener de 2010

Les humanitats i les ciències socials no són necessàriament ciències experimentals, per la qual cosa no han de seguir el mateix sistema de criteris que s'aplica a les ciències naturals. S'ha de tenir en compte que aquests àmbits presenten peculiaritats pel seu caràcter específic i, alhora, transversal. Es proposa la valoració dels gèneres científics establerts tenint en compte les seves característiques (per exemple: estats de la qüestió, resultats experimentals, desenvolupaments experimentals, models conceptuals, estudis de cas i metodologies).

S'ha d'incrementar la transparència del procés d'avaluació de les avaluacions en general, dels avaluadors i dels avaluats. Pel que fa als avaluadors, cal que siguin experts en el tema a avaluar, que facin recomanacions per apartats i que siguin honestos. En relació amb els avaluats, cal que els arribi què se'ls demana i com se'ls ha valorat, com també que puguin retornar a l'avaluador si han adoptat les seves recomanacions. Cal revisar i garantir les revisions a cegues.

És necessari evitar que la recerca dels investigadors variï en funció de les línies de recerca que es prioritzen i impedir que es publiqui en funció de la concessió o no d'un tram. Els ritmes són massa marcats i la recerca sembla una carrera d'obstacles.

S'haurien d'evitar les asimetries dels criteris utilitzats per avaluar la recerca en l'acreditació i en l'avaluació de la concessió de trams.

1. Quins són els principals problemes en l'avaluació de la recerca en humanitats i ciències socials?

- a. El paper diferent dels llibres o els articles en les humanitats i les ciències socials
- b. Diferència entre les àrees de coneixement que s'ocupen de temàtiques universals i les àrees amb un objecte d'estudi delimitat territorialment

Els llibres i les monografies també s'han de valorar en l'avaluació de la recerca, amb criteris més ben definits per a les editorials i l'existència d'índexs (cal comparar-ho amb el món anglosaxó; fet que ja passa a països com la Gran Bretanya o Austràlia). En aquest sentit, s'ha d'esmentar la feina del CSIC en la valoració de les monografies i els capítols de llibres, i tenir en compte també el Latindex. Cal recordar que, en els àmbits de les ciències socials i les humanitats, els paradigmes s'han canviat en les monografies i no pas en els articles.

S'ha d'establir un índex de congressos per poder valorar el fet de participar-hi o assistir-hi (com es fa en enginyeria, per exemple).

L'avaluació de la recerca en humanitats i ciències socials

XIè Taller de Reflexió i Debat d'AQU Catalunya amb les Universitats Catalanes

Universitat de Barcelona, 28 i 29 de gener de 2010

S'ha de valorar la innovació docent que no es publiqui de manera tradicional però que passi per uns filtres (de la universitat, MQD), ja que és una recerca imprescindible en l'aplicació del Pla Bolonya.

2. Qualitat d'una investigació enfront de qualitat de la difusió. Quins han de ser els criteris de qualitat en la investigació en humanitats i ciències socials (per grups específics)?

A banda de l'impacte, s'hauria de quantificar i qualificar l'audiència de la recerca publicada (accés lliure, xarxes socials, ciència 2.0) i la seva visibilitat. En aquest sentit, els àmbits de la comunicació i la documentació poden donar un gran ajut.

Es podria automatitzar la primera part del procés perquè l'avaluat pugui saber si compleix el mínim exigible.

3. Criteris per determinar la ubicació d'una publicació en una llista de referències. Quins dels criteris detectats en el punt anterior són pertinents?

Algunes de les revistes més prestigioses en ciències humanes i socials i, sobretot, en els camps de la documentació i la comunicació no es recullen a l'ISI. Caldria afegir-hi un altre índex, per exemple l'SCOPUS.

Cal que es finalitzi el CARHUS PLUS+ i que, posteriorment, se'n facin revisions periòdiques. Ha de tenir en compte els índexs que hi ha en l'àmbit espanyol (per exemple, RECHS, INRECHS o MiAR, que de moment sembla que és l'únic que s'utilitza) i a escala internacional (ISI o SCOPUS).

Si no s'està aplicant, cal que s'avalui qualsevol article publicat en qualsevol revista indexada, independentment de l'àmbit (ja que en comunicació i documentació, a causa de la multidisciplinarietat, es pot publicar en revistes mèdiques, econòmiques, etc).

Cal professionalitzar les revistes catalanes i espanyoles perquè entrin en els índexs.

L'avaluació de la recerca en humanitats i ciències socials

XIè Taller de Reflexió i Debat d'AQU Catalunya amb les Universitats Catalanes

Universitat de Barcelona, 28 i 29 de gener de 2010

4. Avaluació a través de referents enfront d'avaluació directa de les contribucions. Poden ser complementàries?

La recerca s'ha d'avaluar també després (avaluació de la postrecerca), sobretot la que s'ha finançat públicament. Aquest punt es pot tenir en compte en properes avaluacions. Els dos camps, documentació i comunicació, reclamen que siguin reconeguts i que apareguin en els formularis R+D del MEC, ja que tenim poca visibilitat com a grup específic dins de l'àrea de les ciències humanes i socials.

5. Intensitat de la investigació (volum de publicacions) i figures d'acreditació. Diferents figures d'acreditació requereixen diferents volums i qualitat de la difusió?

El sistema actual dificulta la possibilitat de passar del món professional al món acadèmic. Cal revisar aquest aspecte i fer-ho possible en alguns casos; si no, ens trobarem que d'aquí a uns anys es tornarà a produir un aïllament entre la universitat i la societat.

6. El paper dels grups de recerca en la producció i l'avaluació científica

7. Potencial del grup investigador, context d'oportunitats i producció científica

En aquests àmbits és tan important la recerca individual com la recerca en grup. Així, els dos models de fer recerca s'han de compatibilitzar, tenint en compte, en els grups, la relació entre la càrrega de treball i els objectius de la recerca; en cap cas la recerca individual s'ha de penalitzar enfront de la recerca de grups.

8. Investigació i transferència de coneixement en les humanitats i les ciències socials. Problemàtiques i potencialitats

L'ús de metodologies diferents en l'avaluació en poden fer variar els resultats. Conèixer les eines de valoració és molt útil per observar i analitzar els resultats.

S'ha de poder valorar la recerca feta per encàrrec en empreses, organismes, etc., com a transferència de coneixement, sempre que es pugui difondre totalment o en part, ja que en els àmbits de les humanitats i les ciències socials difícilment es poden tenir patents.